

УДК 582.477:502.753(477-25)

**СТАН ЗБЕРЕЖЕННЯ РАРИТЕТНИХ РОСЛИН РОДИНИ
CUPRESSACEAE СХІДНОАЗІЙСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ
У БОТАНІЧНОМУ САДУ НУБІП УКРАЇНИ**

С.І.Слюсар, кандидат біологічних наук

Охорона навколишнього середовища і зокрема біорізноманіття – одне з найважливіших завдань сучасності та є невід’ємним компонентом сталого розвитку. Збереження фіторізноманіття слід забезпечувати не тільки в місцях природного поширення видів рослин (*in situ*) але і в культурі (*ex situ*).

Відомо, що східноазійська флора є одним з найголовніших центрів розвитку вищих рослин і зокрема голонасінних та є «невичерпним джерелом декоративних садово-паркових рослин» (Тахтаджян, 1974).

Показово, що всі досліджені нами східноазійські представники родини кипарисових у повному складі увійшли до Червоного списку Міжнародного союзу охорони природи і природних ресурсів (МСОП), отже потребують окремого вивчення та заходів охорони.

Для оцінки основних показників життєздатності та екологічної стійкості досліджених видів ми використовували відомі методики визначення зимостійкості, посухостійкості, репродуктивної здатності, успішності адаптації (які розроблені для деревних рослин). Шкали оцінки використані за методикою О.А. Калініченка (1978) з метою визначення рівнів адаптації.

Переважає більшість раритетних східноазіатських видів родини кипарисових в умовах Саду виявилися зимостійкими та посухостійкими. В посушливі періоди в деяких особин відбувається падіння тургору без ознак всихання хвої та гілок.

Достатньо висока життєздатність окремих східноазійських представників родини *Cupressaceae* в умовах Саду, що охороняються на

міжнародному рівні, дозволяє рекомендувати масове їх розмноження, вирощування та впровадження у виробництво. Високі декоративні якості і екологічна стійкість досліджених рослин в умовах Києва вказує на їхню перспективність для широкого використання в декоративних міських насадженнях.

Характеристика стану рослин видів родини кипарисових східноазійського походження занесених до Червоного списку МСОП (у БС НУБіП України)

Назва виду	Категорія виду	Вік, років	Висота, м	балЗимо-стійкість,	балПосухо-стійкість,	здатність, балРепродук-тивна	Адаптивний показник, % (рівень адаптації)
<i>Chamaecyparis obtusa</i> Sieb. et Zucc. 'Nana Gracilis'	LR/nt	7	0,2	4	5	x	20x
<i>Ch. pisifera</i> Sieb. et Zucc.	LR/lc	59	16,5	3	5	3	45 (середній)
<i>Juniperus chinensis</i> L.	LR/lc	5	0,35	4	5	2	40 (середній)
<i>J. squamata</i> Lamb. 'Loderi'	LR/lc	6	0,65	4	5	3	60 (добрий)
<i>Microbiota decussata</i> Kom.	LR/lc	29	0,5	3	5	2	30
<i>Platycladus orientalis</i> (L.)Franco	LR/nt	51	7,5	3	5	4	60 (добрий)
<i>Thujopsis dolabrata</i> Sieb. et Zucc. 'Variegata'	LR/lc	31	6,0	3-4	5	1	≥20

Примітки. 1. В таблиці наведено біометричні характеристики найстарших особин.

2. Відповідно до класифікації МСОП використані наступні категорії (маленькими літерами – субкатегорії) рідкості: **LR** – група видів низького ризику; **lc** – види, що потребують мінімальних заходів для збереження; **nt** – види, що не знаходяться в залежності від заходів охорони, але знаходяться на межі небезпеки.

Проектом організації території Ботанічного саду передбачено низку заходів щодо збереження деревних інтродуцентів: проведення вибіркового санітарного рубки, обрізування сухих гілок, видалення омели, знищення ліан-агресорів. Проте для збереження охоронних деревних рослин і зокрема кипарисових необхідно, крім звичайного догляду, провести часткову реконструкцію окремих колекційних ділянок.